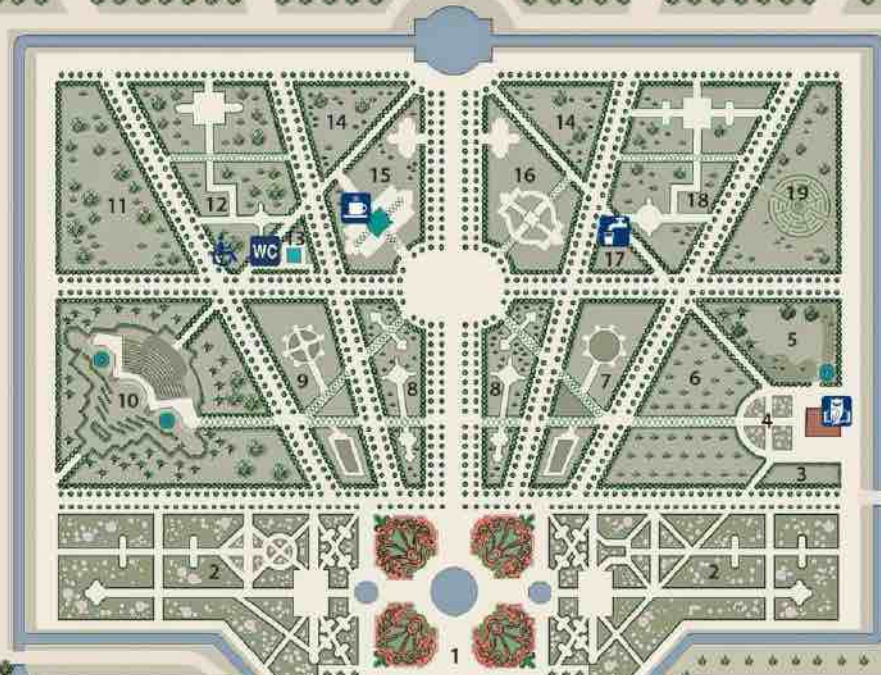

RUNDALĒS RŪMŪ BAROKO STILIAUS SODO PLANAS

20 20

- Iėjimas
- Kasa
- Informācija
- Suvenyrai
- Paroda
- Studiju kabinets
- Kavinē
- Geriamais vanduo
- WC Tualetas

- 1 Ornamentinis parteris
- 2 Rožynas
- 3 Bijūnų kolekcija
- 4 Mėlynųjų žiedlapių rožynas
- 5 Iškylių aikštelė
- 6 Dekoratyvinių vaismedžių bosketas
- 7 Mėlynasis bosketas
- 8 Alyvų bosketai
- 9 Olandiškas bosketas
- 10 Žalasis teatras
- 11 Lelijų bosketas
- 12 Atminimo bosketas
- 13 Rytų bosketas
- 14 Žydinčių medžių ir krūmų bosketai
- 15 Auksinės vazos bosketas
- 16 Hortenzijų bosketas
- 17 Šaltinėlio bosketas
- 18 Žaidimų bosketas
- 19 Labirinto bosketas
- 20 Pasivaikščiavimo bosketai (kuriami)

Rundalės rūmų parkas

F. Rastrellis. Rundalē rūmų plans. 1735–1736 m.

Rundalē rūmų baroko stilaus sodas

Vijoklinių rožių arkada

RUNDALĒS RŪMŲ PARKAS

Rundalē rūmų ansambļa teritorijā uzīma 85 ha plotā. Tajā patenka 10 ha prancūziskais baroko stila sods – zīmīgākais senovinis sods Baltijas šalī. Jām visišķi īsāugotas arhitekto Frančesko Rastrellio (*Rastrelli*) 1735–1736 m. sukurtas izplanavims. Sods pradētas jrenginēti sulig rūmų statybā (1736–1740). Sodininko Kristofero Veilando (*Weyland*) pranešimē buvo teigiama, kad 1739 m. pasodinta 32 818 liepų, 500 kaštonu bei 188 āžuoliukai, 95 kriaušēs, 155 obelīs, 40 slyvų ir 20 vīšņu, o miško parke – 2338 liepos bei kaštonai.

Olandiskais bosketas

Hercogai Ernstui Johanui grīzūš iš tremties darbai buvo tešiami. 1767 m. iškilmju aprašē minīma aikštē su trimis baseinai. 1768 m. iškastas tvenkinys, kad kanalai būtū aprūpinti vandeni. Hercogo Pēterio valdymo metu apīe 1777 m. użveisti du vaismedzju sodai ir apynju sodas. 1794 m. aprašē minīmi abrikosu ir persiku sodai, kuriuose medeljai ziemos laiku būdavo apdengiami šiaudīnai apdangalaiš ir samanomis. Nuo 1774 iķi 1781 m. parkā apjuosē mūrīnē plaušamolio siena, jos teišlīķē ķeli fragmentai. Grafo Valerjano Zubovo laikais šiaurīnē rūmų pusējē jrengti dideli vaismedzju sodai. Medelīnas visā XIX a. buvo atnaujīnamas, atsiżvelģiant j pradīn j Rastrellio sumanytajj planā. Tiktai parterio dalyjē suformuoti apskriti gēlynai, pasodīta piramidīnų tuopu ir egļi. Grafo Piotro Ņuvalovu nurodymu palei rūmus pasodīntos kaštonu alējos; līķē medzju sunaikīnti 1975 m.

Parko atnaujīnimo plans sukurtas 1975–1977 m. Leningradō „Giproteatr” institute. Peraugusju medzju

kirtimas pradētas 1976 m., pirmasis takelis suformuotas 1978 m., pirmoji alējos liepa pasodīnta 1984 m.

Žalīsis teatras

Bosketai baroko laikais buvo tarsi miniatiūriņai mišķelīai su XVIII a. pamēgtu medzju ir krūmju kolekcijomīs. Gyvatvorēs aplīnķ bosketus Europos soduose tradīcīķai buvo auginamos iķ skrobļi. Rundalē rūmų sode iķ pradzju, 2003 m., buvo sukurti *Alyvu bosketai* (8), po metu – *Olandiskais bosketas* (9). G. F. Hendelio operas „Rīnaldas” pastatymu 2004 m. atīdarytas *Žalīsis teatras* (10), jo kūrīmas visīķai pabaģtas 2016 m. *Mēlynais bosketas* (7) su mēlynai ir balīai žydīnčju augalu kolekcija pradētas pziūrēti 2007 m. Savo ruožu 2009 m. pradēti sodīnti žydīntys medzjai ir krūmai (14), vieta, kuriojē anksčiau augo laukīnēs leļļos, perdaryta j *Leļļu bosketu* (11). 2011 m. atīdarytas *Atmīnīmo bosketas* (12), skīrtas karēiviams, kritusīems 1812 m. bei Pīrmajam pasaulīnīam karē. *Labīrīno bosketē* (19) 2018 m. baģtas formuoti labīrīntas.

Ornamentīnis parteris (1) – jīems barokīnīuose soduose skīriama centrīnē vieta priēšais rūmus – jrengtas nuo 2004 iķi 2006 m. 2008 m. pabaģti Rastrellio projektēti baseinai, lļungtas fontanas.

Barokīnam sodui būdingos pergolēs – pasivaīķčiojīmams skīrti dengti takai. Pīrmasis vynuogīenojais apaugēs takas jungia *Sodinīno namu* ir *Žalījju teatru*. 2008 m. suformuotas dvi pergolju atkarpos priē *Olandīķojo* ir *Mēlynojo bosketu*, 2011 m. – priē *Atmīnties* ir *Žaidīmju bosketu*.

Rastrellio projektē bosketuose pažymēti poīlsio paviljonai. Pīrmasis iķ jū pagā Feitshiochheimo (*Veitshöch-*

Paviljonas iķskylju aikštējē

Paviljonas Rytju bosketē

Atmīnīmo bosketas

heim) rūmų sodo paviljono pavydzj pastatytas *iķskylju aikštējē* (5). Auksīnēs vazos bosketē (15) priē centrīnēs alējos jrengta kavīnē. Sekant XVIII a. populīariu kīnišku stiliumi *Rytju bosketē* (13) 2009 m. pastatytas paviljonas, jām jrengtas tualetas. Uż lankytoju aukas sukurtas *Žaidīmju bosketas* (18) su senovīnēmīs sūpuoklēmīs bei medīnēmīs skulptūromīs. *Šaltīnēlio bosketē* (17) pagā Marli (*Marly*) rūmų sodo arkos pavydzj sukūrta trielīažo arka su vieta atsigerti. Miško parke kurīami Rastrellio projektē numatyti *Pasivaīķčiojīmju bosketai* (20).

Priē plaušamolio tvoros rūmų šiaurēs rytju pusējē hercogu laikais būta šītnamio. Šj istorīnī pastatj numato-

ma atstatyti, kad būtū galīma auginīti sodīnukus, o žiemā laikyti egzotīiskus augalus. Sodo šiaurēs vakaru dalīes pakraštjē stovējo XIX a. šītnamīs.

2018 m. pradēti atnaujīnti vaismedzju sodai šalī rūmų. Vakarinējē pusējē sodīnamos XIX a. dvaru soduose paplītusios obelju veīslēs bei šiuolaikīnēs veīslēs, lūdījančīs apīe Latvījos selekcīnīnų pasīekīmus, o rytīnējē pusējē numatytas sodas su hercogo Pēterio valdymo laiku populīariomis vaismedzju ir vaiskrūmju veīslēmīs.

Pīrmajam rūmų aukštē galīma apziūrēti senovīnju sodu temai skīrtas parodas, o studīju kabinetē Sodinīno namē – Rundalē rūmų sodo schemas ir augalu sarašus.

RUNDALĒS RŪMŲ ROŽYNAS

Abipus ornamentīno parterio puoselējamas rožynas (2) uzīma mażdaug vieno hektaro plotā. Artīmesnīuose skypeliuose auga angļīķos rožēs, prīmenančīs senovīnēs rožēs. Šiuolaikīnēs rožēs skypeliuose sugrupuotas pagā spalvas: vakarinējē pusējē auga balītas, rožīnēs ir raudonās, o rytīnējē – gelītonās, oranžīnēs bei žvīesju pastelīnīju atspalvju rožēs. Atokīausiojē sodo dalyjē po trīs skypelius kiekvienojē pusējē skīrta senovīnēmīs ir laukīnēmīs rožēmīs, naudojamoms selekcīonaujē šiuolaikīnēs rožēs.

Senovīnju rozju skypelis

1738 m. Kuršo hercogo Ernsto Johano oranžerījos vazonuose būta 16 rozju sodīnukų. Savo ruožu hercogai Pēterīui pristatyta 160 rozju: 50 šīntalapiju *Rosa*

centifolia, 30 prancūzīķskju *Rosa gallica*, 30 damaskīnju *Rosa damascena semperflorens* ir 30 margju angļīķskju *York and Lancaster* (*Rosa damascena variegata*). Dabar yra sukurtas „Hercogo rožynas” su rožēmīs, kokļos, galīmas dalyķas, čla augo hercogo valdymo metu. Tai yra senīausios žīnomās rožēs, atveżtos j Europā jau nuo Kryžiaus karju laikju. Atskīruose skypeliuose auga tolesnīju rūmų savīnīnų laikais pamēģtos veīslēs – grafo Zubovo rožynas bei du grafu Ņuvalovu rožynai susījē su laikotarpiu nuo 1795 iķi 1914 m.

Senovīnēs rožēs žydi daugīausia tik vienu kartā – nuo gegużēs pabaģos iķi liepos vidurio, o šiuolaikīnēs žydi pakartotīnai iķi pat šalnju. Jvairju rozju veīslju ir hībrīdu sodīnai su jīems būdingos nevīenodās formas ir spalvu vaisīais yra jdomūs ir rudenī.

52 rozju apskritīmuose rodomi 17 šalju, kurioms atstovauja 72 selekcīnīkai, pasīekīmai. Latvījos rožynē auga Dzīdros Rīekstos selekcījos būdu īģģautos parko rozju veīslēs. Šiaurīnīam rožyno pakraštjē galīma matyti senovīno raudšlētapijo eršķēčio kolekcija. Rytīnīam ir vakarinīam rožyno pakraščīuose suformuotas rozju gyvatvorēs, o priēšais Sodinīno namu – *Mēlynuju žiedlapiju rožynas* (4).

Rožynas pradētas jrenginēti 2005 m. remīant kompanījai „Latvījas Mobilais telefons”, īšpuoselētas žymīal padēdant Latvījos kariuomēnei bei daugjbei talkīnīnų. Jāmē prażysta mażdaug 2230 rozju veīslju, 600 iķ jū yra senovīnēs.